

den verworpenen toebedeeld uit de zoenverdienste van Christus." De onderhouding van de algemene genade vond volgens hem plaats uit de Voorzienigheid Gods "die zoomin als de schepping noch door Christus verworpen, noch door den val vernietigd is." Volgens Openbaringen 5:7 zou dit deel van de uitvoering van Gods Raad onder 'het koninklijk ambt van Christus' vallen. Uiteindelijk is volgens Kersten dus Christus' 'tussentreding' of 'tussenstelling' in de eeuwige Raad Gods de grond van de algemene genade. Niet de Schepping, zoals Steenblok meende, maar òòk niet de verwerving door het offer van Christus "om niet te vallen aan de zijde van hen, die Christus' dood algemeen maken, althans van zulken algememen kracht, dat de verworpenen uit dien dood tijdelijke zegeningen ontvangen."

Deze terugtrekking op het abstracte begrip van de Raad Gods, waarin de twee kampvechters in het kerkverband zich hopelijk konden vinden, plaatste Kersten in zijn dogmatiek onder de kop "niet geheel los van Christus".¹³⁵

Eerder in 1947, op de Particuliere Synode Oost, was een vraag van de classes Barneveld en Kampen (Verhagen) beantwoord die dat "niet los van Christus" in de synodenotulen van '45 duidelijker wilde laten uitkomen. De synode van mei '47 besloot dat de formulering van '45 voldeed. De Catechismusverklaring van Kersten echter, tijdens zijn ziekte en na zijn overlijden door Steenblok voltooid, miste het "niet los van Christus". De algemene genade heette er slechts "gift des Vaders, het werk van de Vaderlijke voorzienigheid". Nu werd ook expliciet gesteld dat de algemene werkingen van de Heilige Geest (het geloof van de onbekeerden) niets met Christus' offer te doen hebben,¹³⁶ een duidelijke hint naar de volgende controverse, die over het aanbod van genade.

2.8 Richtingenstrijd: 1945-1953

De situatie waarin de Gereformeerde Gemeenten zich anno 1945 bevonden, borg allerlei stof voor conflicten in zich. Ds Kok was het oneens met dr Steenblok, terwijl die door anderen als indringer beschouwd werd. Te Amsterdam ontstond verder een hooglopend, maar geïsoleerd conflict toen de kerkeraad ouderling E. Kuyk in bescherming nam - althans in eerste instantie - nadat de classis hem van laster tegen Kersten beschuldigd had. Kuyk was één van de 'bezwaarden' binnen de SGP die het gedrag van Kersten tijdens de bezetting aan de kaak stelden. Zijn zaak sleepte zich voort van 1947 tot 1950, toen hij onder censuur geplaatst werd. Deze conflicten leefden onder de oppervlakte voort, terwijl Kersten de laatste hand aan zijn dogmatiek legde. Zowel in 'De Saambinder', nu door Steenblok geredigeerd, als in zijn gemeente Gouda bleek al snel dat de dóctor zijn leer onverkort wenste te handhaven. In 'De Saambinder' schreef hij lange series waarin hij zijn leer omstandig uiteenzette. Duidelijk werd, dat de beloften zijns inziens alleen de 'verslagenen van geest' golden.¹³⁷

De conflicten kwamen in 1946 en 1947 voornamelijk in de publiciteit doordat de buitenwereld ze signaleerde. In het tweede halfjaar van '46 maakte 'De Saambinder' enige malen melding van een anoniem stuk, dat door 'een studiekring' binnen de Gereformeerde Gemeenten tegen Kersten en '1931' geformuleerd zou zijn. Het richtte zich met name tegen Steenblok en tegen alle lijdelijke prediking.¹³⁸ In de loop van 1947 hervatte Steenblok de oude polemiek met de Christelijke Gereformeerden, terwijl in orthodoxe bladen buiten de Gereformeerde Gemeenten op de bezwaren van de 'studiekring' ingegaan werd. Met name deden dat Christelijke Gereformeerde predikanten: W. Heerma en W.F. Laman te Rotterdam -de laatste hoorde tijdelijk bij de bezwaarden in de SGP. Een derde die op het conflict inhaakte was H.W. Bekker, diaken in de gemeente van Kok.¹³⁹

Nu hadden al in 1927 buitenstaanders op de mogelijkheid van een breuk in de Gereformeerde Gemeenten gewezen,¹⁴⁰ en sindsdien was de eenstemmigheid nog verminderd.

† Kersten was, onafhankelijk van Steenblok, reeds eerder 71 in de richting van diens visie op geschoven onder invloed v/d studie van de 'oude schrijver' Th. Boston, Golverdinga, Behoed, 1942